

سوال

خضر فرشته است یا پیامبر یا ولی؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

شیخ شنقیطی رحمه الله در تفسیر آیه ی ۶۵ سوره ی کهف فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِمَّا لَدُنَّا عِلْمًا (پس بندهای از بندگان ما را یافتند که از جانب خود به او رحمتی عطا کرده و از نزد خود بدو دانشی آموخته بودیم) می گوید:

«اما از برخی آیات اینطور فهمیده می شود که منظور از **رحمت** یاد شده، نبوت است و این علم لدنی علم وحی است... از قوی ترین ادله بر این که رحمت و علم ذکر شده در آیه که خداوند با آن بر بنده اش خضر منت نهاده، از طریق نبوت و وحی است، این سخن پروردگار متعال است که می فرماید: وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي [کهف/ ۸۲] (و این کارها را خودسرانه انجام ندادم)، یعنی آن را به امر الله جل و علا انجام داده ام، و بدیهی است که امر خداوند از طریق وحی متحقق می شود چرا که هیچ راهی جز وحی نیست که بتوان از طریق آن به اوامر و نواهی پروردگار پی برد، به ویژه در مسائلی مانند کشتن یک نفس در ظاهر بی گناه و معیوب کردن کشتی مردم؛ زیرا تجاوز به جان و مال مردم صحیح نیست مگر آنکه به دستور پروردگار و از طریق وحی او باشد و خداوند راه های هشدار را به وحی محدود ساخته است: قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ [انبیاء/ ۴۵] (بگو من شما را فقط به وسیله وحی هشدار می دهم) و لفظ **إنما** برای حصر است» أضواء البیان (۴/ ۱۷۲-۱۷۳).

ایشان همچنین می گوید:

«... با همه ی این ها دانسته می شود که کشتن آن نوجوان توسط خضر و سوراخ کردن کشتی توسط وی و این سخن او که این کارها را خودسرانه انجام نداده ام دلیلی آشکار بر پیامبری اوست. فخر رازی در تفسیر خود قول به پیامبری خضر را به اکثریت علما نسبت داده. یکی از شواهد پیامبری او، تواضع موسی علیه الصلاة والسلام برای اوست، آنجا که می فرماید: هَلْ أَتَيْتُكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا (آیا تو را به شرط آنکه از بینشی که آموخته شده ای به من یاد دهی، پیروی کنم؟) و آنجا که می فرماید: سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا (مرا ان شاء الله شکبیا خواهی یافت و در هیچ کاری تو را نافرمانی نخواهم کرد) و این سخن خضر خطاب به او که: وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا (و چگونه می توانی بر چیزی که به شناخت آن احاطه نداری صبر کنی؟) [کهف/ ۶۶ و ۶۹ و ۶۸]» أضواء البیان (۳/ ۳۲۶).